

“Yeni” Arayışlar, Ancak “Yeni” Temeller Üzerinde Yapılanabilir!

Başta siyaset olmak üzere tüm toplum kurumlarında yeni arayışlar var. Bu arayışları doğru değerlendirebilmek ve buna göre, kurumlar için yeni yapılanma alternatifleri önerebilmek için, öncelikle, “arayış” genel adı altında toplanan eğilimler içinden bazılarını ayıklamak gerekir.

“Arayış” görüntüsü veren yaklaşımlar içinden ayrılması gereken ikinci parça, bir siyaset geleneğimiz durumundaki “aksini söylemiş olmak için eleştirmek” tir. Nihayet ayrı tutulması gereken üçüncü yaklaşım türü, isinin, topluma her konuda -ama her konudaki- doğruları öğretmek olduğunu düşünenlerin dile getirdikleridir.

Bu üç “değersiz yaklaşım”ın ortak yanı, bunların hepsinin, sorunların “kaynakları” nı, bu kaynakları kurutabilecek yeni ilkeleri ve bu çerçevede uygulanabilecek çözümleri değil, yalnızca sorunların “görüntüleri” ni -çeşitli sivriliklerde- dile getirmeleridir.

Çok yoğunmuş gibi görünen arayışlar’ ı böylece -epey- seyrelttikten sonra, geri kalan “değerli arayışlar” ın yeni yapılanmalara nasıl dönüşebileceğine bakılabilir. “yeni arayışlar” la doğrudan uğraşan bir bilim dalı yoktur. Olsaydı, onun temel öğretilerinden birincisi her halde, “yeni yaklaşımlar ancak yeni temeller üzerinde yapılanabilir” biçiminde olurdu.

Mevcut kurumlarımızın üzerinde yapılandığı “mevcut temel”in özellikleri nelerdir? Yeniden yapılacak kurumlarımızın üzerinde kurulacağı “yeni temel” nasıldır? İki temel arasında ne gibi farklılıklar vardır? Ve nihayet, eski temeller üzerinde yeni yapılanmalar niçin mümkün değildir?

“mevcut temel”i tanımlayabilecek karakteristikler şunlardır:

1. Düşüncelerden birisini çürütmeye, böylece karşıtını kanıtlamaya dayalı, uzlaşmaya kapalı, kutuplaştırıcı, “evet-hayır mantık sistemi”,
2. Sorunların nedenlerini tedavi etmek yerine belirtilerini ortadan kaldırmaya çabalayan sorun çözme biçimi,
3. İyi tanımlanmamış, içi isteğe göre doldurulmaya uygun kavramlardan kaynaklanan yetersiz toplumsal iletişim ve bunun sonuçlarından birisi olarak; demokrasi, insan hakları ve bu gibi üst- kavramları oluşturması gereken “insan nitelik dokumuz”, “buluşçuluk”, “üretkenlik” gibi alt- kavramları dikkate almadan üstkavramlar çevresinde sürekli -ve de bos yere- tartışmak,
4. Siyasetin, onunla uğraşanlara, toplumunkiyle çelişen çıkarlar sağlaması gerektiğine inananların, toplum çıkarlarıyla çelişmeyen yararlar sağlaması gerektiğine inanlara üstün geldiği ve bunun adına particilik dendiği bir siyaset anlayışı,

“Yeni yapılanma” nın, üzerinde yer alacağı temel’in özellikleri ise aynı sırayla su şekilde özetlenebilir;

1. “Evet” ile “hayır” arasında bir uçurum değil, bir sürekli geçiş bulunduğunu, doğruların mutlak değil görelî olabileceğini kabul eden uzlaşmacı mantık sistemi,
2. Sorunların belirtilerini, onların kaynaklarına inmek için kullanan, kısa vadede belirtileri gidermeye çalışırken, orta vadede ise kaynakları ortadan kaldırmaya yönelik ve çok sayıdaki toplum sorununun, az sayıdaki “kaynak sorun”dan doğduğunu kabul eden sorun çözme biçimi,
3. Her birinin çevresinde ortak anlayışlar oluşmuş kavramlara dayalı bir toplumsal iletişim ve bunun bir sonucu olarak, hangi üst-kavramın hangi altkavramlardan oluştuğuna ilişkin sağlam bir toplum bilinci,
4. “Temiz Siyaset” adıyla sembolize edilebilecek olan ve toplumun her bireyinin birer siyasi parti gibi hareket edebildiği ve bir örnek düşünme’yi zorunlu kılan, liderler diktası’na çanak tutan mevcut kitle particiliği yerine, her konu için ayrı ağ’lar (network) kurabilen özgür iradeli bireylere dayalı bir siyaset anlayışı.

Baslıca özellikleri böylece sıralanan iki ayrı temel’in karşılaştırılmasından kolayca çıkarılabilecek bir sonuç, “yeni arayışlar” olarak sembolize edilen ve tüm kurumları “akılcılığa” ve “temizliğe” dayanan yeni yapılanmanın, mevcut temel üzerinde kurulabilmesinin “mümkün olamayacağı”dır.

İnsanlarımız, tek tek ve/ya örgütleri -resmî ya da gayrî resmî- aracılığıyla çeşitli konulardaki düşüncelerini -kısmen ya da tamamen- dile getirebilmektedirler. Ama, yukarıda değinilen dört konuda en küçük bir tartışma söz konusu değildir. Bu göstermektedir ki, bu konular üzerinde toplumsal bir uzlaşma vardır ve bunlar birer sorun olarak görülmemektedir.

İşte sorun, bu yanlış uzlaşmadır. Basta, toplumumuzun düşünce önderleri olmak üzere tüm düşünenleri, bu dört konunun önemini ve bunlarda bir “yenileşme” (innovation) olmaksızın “yeni arayışlar”ın “beyhude ve pahalı arayışlar” olmaktan ileri gidemeyeceğini idrake çağırıyorum.

M. Tınaz Titiz